

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 29. marraskuuta 2022
(OR. en)

15269/22

SOC 652

ILMOITUS

Lähtettäjä: Puheenjohtajavaltio

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Asia: Perhepolitiikan rooli väestörakenteen kehityksessä EU:ssa
– Puheenjohtajavaltion valmisteluasiakirja

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion valmisteluasiakirja asiakohdassa mainitusta aiheesta työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa (TSTK-neuvostossa) 8. joulukuuta 2022 käytävää lounaskeskustelua varten.

TSTK-neuvosto (työllisyys ja sosiaaliasiat)

Lounas – Perhepolitiikan rooli väestörakenteen kehityksessä EU:ssa

Perheet ovat yhteiskunnan peruselementtejä, ja niiden hyvinvointi määrittää yleisen sosiaalisen ilmapiirin. Perheiden tukeminen on siksi olennaisen tärkeää yhteiskuntien kehittymisen kannalta. Yhteiskunnalliset muutokset lisäävät perhe-elämän monimuotoisuutta. Merkittävimpiä muutoksia ovat avioerojen määrän kasvu sekä avioliiton ulkopuolella syntyneiden ja yksinhuoltajatalouksissa elävien lasten määrän kasvu. Myös vastuunjako vanhempien kesken on muuttumassa. Kaikki tämä asettaa valtioille suuria vaatimuksia osallistavan perhepolitiikan suhteen.

Vaikka perhepolitiikka ei kuulu EU:n toimivaltaan, EU vaikuttaa perheisiin myönteisesti erilaisten lainsäädännöllisten ja muiden toimenpiteiden avulla. Näitä ovat esimerkiksi sukupuolten tasa-arvoa koskeva EU-strategia 2020–2025, lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia ja neuvoston suositus eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta. Äskettäin julkaistussa eurooppalaisessa hoito- ja hoivastrategiassa korostetaan korkealaatuisten, kohtuuhintaisten ja helposti saatavilla olevien hoito- ja hoivapalvelujen sekä virallisten hoitajien ja omaishoitajien tukemisen merkitystä. Työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskevalla direktiivillä sekä avoimista ja ennakoitavista työehdoista annetulla direktiivillä pyritään helpottamaan perhe- ja työelämän yhteensovittamista parantamalla työn ennakoitavuutta, edistämällä joustavampia työjärjestelyjä ja lisäämällä isien kannustimia osallistua hoitoon. Koheesiopolitiikan rahastoilla ja elpymis- ja palautumistukivälineen mukaisilla kansallisilla elpymissuunnitelmilla on tärkeä rooli esimerkiksi lastenhoitopalvelujen perustamisessa tai sosiaali- ja hoitopalvelujen tukemisessa.

Monissa jäsenvaltioissa syntyvyys on vähentynyt pitkällä aikavälillä ja elinajanodote on kasvanut, mikä on johtanut väestön ikääntymiseen ja väestön ikärakenteiden muuttumiseen. Vuonna 2018 elinajanodote syntymähetkellä oli 78,2 vuotta miehillä ja 83,7 vuotta naisilla. Suuntauksen ennustetaan jatkuvan: vuonna 2070 syntyvät miehet elävät keskimäärin 86-vuotiaiksi ja naiset 90-vuotiaiksi. Vuoteen 2070 mennessä yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on 30,3 prosenttia (vuonna 2019 osuus oli 20,3 prosenttia) ja yli 80-vuotiaiden osuus väestöstä 13,2 prosenttia (vuonna 2019 osuus oli 5,8 prosenttia). Tämä lisää sosiaalisen suojelun järjestelmien, kuten eläkkeiden, terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon, taakkaa ja vaikuttaa etuuksien rahoittamiseen ja riittävyteen sekä hoitohenkilöstön kysyntään. Työikäisen väestön vähenemisen vuoksi on ratkaisevan tärkeää hyödyntää kaikkien sukupolvien potentiaalia ja edistää heidän aktiivista osallistumistaan yhteiskuntaan.

Työ- ja yksityiselämän yhteensovittamiseen tähtäävillä toimenpiteillä, lastenhoitopalvelujen tukemisella ja erilaisilla taloudellisilla tukimuodoilla sekä vero- ja etuusjärjestelmällä, joka ei vähennä kotitalouden toisen tulonsaajan kannustimia työntekoon, voi olla myönteinen vaikutus päätökseen perheen perustamisesta ja suunniteltuun lasten määrään. Jäsenvaltioissa on käytössä erilaisia toimenpiteitä, joilla tunnustetaan lasten kasvattamisen ja hoitamisen arvo, kuten eläkehyvitykset tai elämän aikana kasvatetuista lapsista saadut bonukset. Lisäksi jäsenvaltioissa keskustellaan erilaisten kumppanuusmuotojen ja sukupolvien välisen solidaarisuuden tunnustamisesta eläkejärjestelmissä.

Ministereitä pyydetään edellä olevan pohjalta käsittelemään seuraavaa aihetta:

Mitkä erityistoimet ovat mielestänne keskeisiä, kun perhe päättää lasten hankinnasta tai perhesuunnittelusta tai kun perhe päättää hankkia vähintään kaksi lasta?

Keskitytäänkö toimissa yleensä perheisiin vai onko käytössä esimerkiksi nuoriin perheisiin tai perheisiin, joissa on vähintään kolme lasta, kohdennettuja toimia?